Čabän

Ročník XVI. Číslo 11

2012
november

Mesačník Slovákov Békéšskej Čaby a okolia

Trojité výročie a Slováci vo Veľkom Bánhedeši

Michal Lászik pri predstavení histórie mestička

Zasadenie stromu

Posledné dva roky boli rušné v živote bánhedešských Slovákov. Okrem každodennej činnosti národnostnej pospolitosti v roku 2011 boli miestom prednášky seriálu z Pohľadu vedy Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku (Dr Ondrej Krupa), vysunutého zasadnutia Slovenskej samosprávy Békešskej župy ako aj najväčšej celokrajinskej akcie Slovákov v Maďarsku – Dňa Slovákov v Maďarsku. Tento rok bol významným pre nich aj preto, lebo sa rozhodlo renovať a vytvoriť pamätnú izbu ňaničky Žofky, známej dvojjazyčnej rozprávačky osady. Všetko sa vyvrcholilo s rokom 2012, keď stúpili do roka svojich troch jubileí, čo zaviedli začiatkom roku s prednáškou rodáčky Dr Márie Zsilákovej o histórii osady. Samozrejme mali aj ťažké otázky – otázku výučby slovenčiny v škole s novým prevádzkovateľom -, ale sa teraz toho nedotýkame, rokovanie ešte prebieha.

Vráťme sa k novembrovému podujatiu, keďže z troch výročí osady dve sú späté s cirkvou (155. výročie evanjelického cirkevného zboru vo V.B. a 150. výročie malého evanjelického kostola vo V.B.), ale jeden úzko späté so Slovačom. A prečo že? Lebo pred 170. rokmi sa presídlili Slováci na veľkobánhedešskú pustatinu. Na počesť toho, miestna slovenská samospráva zasadila pamätný strom v záhrade kostola a vzdali hold pri dvojjazyčnej pamätnej tabuli na stene kostola. Pri kladení holdu držal prejav Michal Lászik a pri tabuli 150. výročia založenia cirkevného zboru Péter Tolnai.

Oslavy sa ďalej konali v kostole so slávnostnou bohoslužbou, kde kázal Peter Gáncs 1. biskup evanjelickej cirkvi v Maďarsku a liturgiu slúžili v maďarčine Lázár Zsolt dekan Západobékešskeho dištriktu evanjelickej cirkvi a miestna farárka Lászlóné Házi Magdolna, kým v slovenčine Juraj Bálint dekan z Nadlaku. Slávnostná bohoslužba sa konala trošku nezvyčajne, keďže aj krátke liturgické a náboženské melódie sa odzneli od prispievateľov, ako: Spevácky zbor evanjelického kostola v Nadlaku, kvinteto Mládežníckej dychovky zo Slovenského Komlóša a Ildika Ocsovszká z Békešskej Čaby. Po bohoslužbe – na ktorú sa preplnil kostol – oslavujúci prešli k malej evanjelickej modlitebny, ktorý pôvodne

pokračovanie na strane 2.

pokračovanie z 1. strany

slúžil okrem domu cirkevného zboru aj ako zásobáreň obilnín. Teraz z grantových peňazí ju obnovili a na tento deň ho znovuposvätili. Miestnym srdcom celej akcie bola Jolana Pepová, predsedníčka Verejnoprospešného spolku na zachovanie slovenských tradíciií vo Veľkom Bánhedeši. samozrejme početní hostia z okolitých osád s miestnymi aktivistami sa potom nerozišli, ale sa spolu zabávali po večeri na slovenskom plese.

A teraz niekoľko myšlienok z prejavu Michala Lászika (v celku to môžete prečítať v Čabianskom kalendári 2013):

„Opanoval ma zvláštny pocit, pocit toho, že som tu, v bánegyesi doma. Doma som ako rodák z Komlóša, občan Čaby, častý hosť v Nadlaku a hosť v Bánhegyesi.

Vaša pohostinná obec teraz ponúka pyšného regionálneho a slovenského povedomia, pretože všetky tieto lokality sú zastúpené v diele NAŠICH a VAŠICH predkov a verím, že aj vy pociťujete teplo domova vo všetkých týchto lokalitách. Dovoľte mi, aby som v tomto pocite podal laudáciu na predkov.Podľa svedectva písomných prameňov pod menom Bánhegyesse obec existovala aj v stredoveku.

…

Od 40. rokov 19.-ho storočia sa tu začali usadzovať ďalší obyvatelia, ktorí v roku 1842 založili novú osadu. Bolo to 80 nadlackých rodín, príchod ktorých kronika Haána a Zajaca datuje na rok 1843, ale iné pramene hovoria o kolonizácii v rokoch 1841-1842.

…

V tomto období až do roku 1908 kvôli prevahy slovenského obyvateľstva, po vyčlenení sa Magyarbáhegyesu, menovala obec Slovenským Bánhegyesom (66,7 %).

…

Ihneď po príchode našich predkov bola v centre obce postavená cirkevná škola, Malý evanjelický kostol, o 60 rokov neskôr v roku 1895 aj Veľký evanjelický kostol.

…

Milí potomkovia predkov , zakladateľov – Slovákov,

milí bánhegyesania, milí hostia!

Zišli sme sa tu, v záhrade Veľkého evanjelického kostola, kostola ktorého každá puklinka, každá tehla chráni chválospevy a modlitby slovenských predkov, je svedkom ich radosti a žialu, slobodnej viery, svedčí o ich mravnej čistote a tak trochu aj o ich pyšnosti. Zišli sme sa aby sme vzdali hold ich pamiatke.

Svoju vďaku im vyjadríme zasadením stromu . Hovorí sa, že strom má rozrastené korene v šírke jeho koruny. Takéto korene, široké korene zapustili aj naši predkovia. Záležalo a záleží na nás, či aj ratolesť – koruna bude vždy zelená, podľa možnosti aj kvitnúca s plodná. Nech bude požehnaná ich pamiatka."

red

Farári a farárka v kostole

Práca, súdržnosť a oddych naraz

17. novembra zasadalo valné zhromaždenie Únie slovenských organizácií v Maďarsku – Združenie (ďalej len Únia). Zasadnutie sa konalo v slovenskej škole v Novom meste pod Šiatrom, o fungovaní (škola funguje od r. 1950 dnes má 150 žiakov) a pestrej činnosti aj mimo vyučovania ktorej sme sa dozvedeli informácie od pani riaditeľky Kuczikovej a cez kultúrny program po zasadnutí. Pri referovaní tohtoročných hlavných zastávok činnosti Únie a jeho webovej stránky a návrhov loga, slúžil aj ako informačný fór aktuálnych zmien a praktických otázok samosprávnej a občianskej národnostnej sféry tiež. O zmenách menšinového zákonu referoval riaditeľ národnostného odboru Ministerstva ľudských zdrojov Anton Paulik, kto okrem zmien poukázal aj na termíny napr. aktulizovanie spolupráci miestnej a národnostnej samosprávy (31.01.2013) atď., na dôležitosť čísel sčítania ľudu ako napr. keď pri sčítaní osada má 30 občanov danej národnosti, môže vypísať voľby (predpokladaný termín výsledkov sčítania ľudu marec 2013). Kandidačné organizácie do národnostných volieb nemusia byť verejnoprospešné. Alebo z okruhu registrácie, medzi inými napr. ak sa voľakto registruje k menšine, tak pri

voľbách na listinu strany už nemôže hlasovať. A ešte jeden príklad z iného okruhu - menšinová samospráva ak by chcela, aby miestna samospráva aj v národnostnom jazyku vykonala mediálne uverejnenie na verejných priestranstvách, musí podať žiadosť. Pán Paulik pripomenul aj to, aby sme si začiatkom roka 2013 zase sledovali webové stránky, keďže možno sa nastanú ďalšie modifikácie – keďže modifikujú také zákony a rozhodnutia, ktoré sú späté s národnostným zákonom. Na zasadnutí spolu, ktoré (po prijatí troch nových členov) zoskupuje 18 občianskych organizácií bol zastúpený aj partner Únie, Vidiecky parlament. Prítomná predsedníčka Mária Behanovská referovala o ich činnosti a vyjadrila nádej o ďalšiu spoluprácu. Matej Kesjár videoprojekciou ukázal plán vytvorenia webovej stránky, čo bude slúžiť aj ako plocha uverejnenia ročných hlásení resp. 1% dane členov, ktorá je zákonom predpísaná. Pomáha to najmä tým organizáciám, ktoré nemajú vlastnú webovú stránku., ale doista využijú aj ostatné. Pán predseda Celoštátnej slovenskej samosprávy Ján Fuzik sa dotýkal najmä volebnej témy a otázok. Nakoniec Hajnalka Krajcsovicsová podala praktické informácie o aktuálnych prácach projektov, ako vyúčtovanie a sústredila pozornosť na možnosť písania súbehu na rok 2013 na fungovanie civilných organizácií. Zasadnutie s pestrým programom sa končilo s informáciou o valné zhromaždenie začiatkom roka 2013.

Na druhý deň skupinka navštívila Baňačku, kde pri vedení Annuške Bacskaiovej pozreli slovenský oblastný dom (jediný v Maďarsku v prevádzkovaní CSS), kultúrne stredisko (ktoré slúži aj ako sídlo regionálneho osvetového centra) a napokon z grantových peňazí obnovený grécko-katolícky kostol. Autobus z Dolnej zeme prešiel si pozrieť aj do neďalekej Borše aby videl Rákócziho kaštieľ, kde pri „zvláštnom“ sprievode mohol nakuknúť aj do dejín spätých s Rákóczim.

Cesta bola pestrá s prácou a výletom tiež, osožná a prínosná najmä v posilnení teritoriálne roztrúsených slovenských pospolít jednej organizácie.

red

Tešedíková cena a jej prvá nositeľka

16. novembra v Sarvaši po prvýkrát odovzdali Tešedíkovú cenu, založenú na uznanie práci na poli národnostnej výučby. V tomto roku ju udelili riaidteľke sarvašskej slovenskej školy Zuzane Medveďovej. Niektoré myšlienky od svojej kolegyne Edity Pečeňovej zakotvené do návrhu:

Zuzana Medveďová pri prevzatí Tešedíkovej ceny

Zuzana Medvegyová, rodená Klimajová, v roku 1971 zmaturovala na Slovenskom gymnáziu v Békešskej Čabe a diplom získala na Pedagogickej vysokej škole v Segedíne. Od roku 1974 pracuje v sarvašskej slovenskej základnej škole a žiackom domove. Na svojom prvom a jedinom pracovisku vykonávala činnosť na rôznych pracovných postoch. Vždy zodpovedne a spoľahlivo, čo je pre ňu tak príznačné. Bola vychovávateľkou v žiackom domove, vyučovala ako externá učiteľka, neskôr bola vymenovaná za riadnu učiteľku, stala sa zástupkyňou riaditeľa a napokon ju pred 19 rokmi, t. j. v roku 1993, vymenovali za „prvú zodpovednú za inštitúciu”, teda za riaditeľku školy, ktorou je dodnes.

Zuzana Medvegyová je emblematickou osobnosťou dolnozemských Slovákov. Jej pracovitosť a organizačné schopnosti sú povestné. Počas jej pôsobenia vo funkcii riaditeľky zaznamenala sarvašská slovenská škola pozoruhodný rozvoj, bola obnovená budova, vyučovací proces sa zmodernizoval a skvalitnil. Zákonite sa znásobil i počet žiakov v inštitúcii a materská škola sa rozšírila na štvorskupinovú škôlku. Vďaka húževnatej a dôslednej práci pani riaditeľky sa sarvašská slovenská škola stala jednou z najpopulárnejších výchovno-vzdelávacích inštitúcií v meste.

„Životom” Zuzany Medvegyovej je škola a jej „srdcovou záležitosťou” je aktívna účasť na sarvašskom verejnom živote.

Jej oddanosť slovenskému jazyku a kultúre a zanietenosť za ne sú príkladné. Z celého srdca a s oduševnením podporuje všetky formy spolupráce dolnozemských Slovákov, vzťahy s materskou krajinou i pestovanie jedinečnej dolnozemskej slovenskej kultúry.

Na svojej profesionálnej životnej dráhe zastávala okrem riaditeľského postu i rôzne funkcie celoštátneho významu, za svoju prácu bola ocenená viacerými vyznamenaniami na mestskej, župnej i celoštátnej úrovni. Minister školstva Slovenskej republiky jej udelil Medailu sv. Gorazda.

Dolnozemskí Slováci, ktorí navrhujú udeliť Cenu Samuela Teššedíka Zuzane Medvegyovej, v nej vidia odborníčku a oddanú pedagogičku, ktorej celá životná dráha je nasledovaniahodným príkladom.

red

Spolu na javisku (a mimo neho)

Už po štvrtýkrát kultúrny dom Petra Vajdu v Sarvaši privítal účastníkov medzinárodnej divadelnej prehliadky **Spolu na javisku (i mimo neho),** ktorá sa uskutočnila v dňoch 23. – 25. novembra 2012. Slovenské ochotnícke súbory pricestovali z Rumunska, zo Srbska, z Maďarska a zo Slovenska, aby sa predstavili milovníkom kultúry.

Štvrtý ročník už tradične otvorila **riaditeľka slovenského divadla Vertigo** pani **Danka Onódiová** a privítala vzácnych hostí: **predsedu Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku Jána Fuzika, generálneho konzula Slovenskej republiky v Békešskej Čabe Štefana Daňa, predsedu Slovenskej samosprávy v Sarvaši Tibora Mótyana, riaditeľku Slovenskej základnej školy v Sarvaši Zuzanu Medveďovú** a ostatných účastníkov a divákov. Vyjadrila potešenie, že napriek ročnej pauze môže opäť na divadelných doskách privítať krajanov a divadelných nadšencov a dodala, že prehliadka je vyvrcholením tvorivej práce krajanských amatérskych divadiel.

Spokojnosť a poďakovanie organizátorom a účinkujúcim vyjadril aj predseda **Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku Ján Fuzik**, ktorého teší, že sa v maďarskom mestečku zišli Slováci z Báčskeho Petrovca, zo Starej Pazovej, z Popradu, z Nadlaku, z Brezna a z Budapešti. Pokračoval slovami španielskeho klasika Miguela de Cervantesa: „Niet ničoho, čo by nám pestrejšie ukázalo, akí sme, a akí by sme mali byť ako divadlo." V závere pozval prítomných, aby spoločne nahliadli do imaginárneho zrkadla, ktoré divákovi nastavuje práve divadlo.

Tibor Mótyan predseda miestnej slovenskej samosprávy označil divadelné podujatie za veľmi úspešné, lebo poskytuje divákom nezabudnuteľné zážitky a divadelným súborom možnosť na stretnutie s kolegami hercami a výmenu skúseností medzi divadelnými súbormi. „Človek, ktorý sa rád hrá a verí v hru, rád príde do divadla. Divadlo trvá iba dovtedy, kým človek verí hre", dodal Mótyan. Predseda samosprávy v mene Sarvašanov a Slovákov žijúcich v Maďarsku poprial všetkým, aby sa dobre cítili a odniesli si domov pekné zážitky.

Prehliadku otvorilo **divadlo Vladimíra Hurbana Vladimírova z Báčskeho Petrovca** v Srbsku predstavením **Óda na rovinu** pod režisérskou taktovkou **Petra Sergea Butka**. Hra bola oslavnou básňou na vojvodinskú rovinu, ktorá je už na prvý pohľad odlišná svojou živosťou. Predstavenie bolo spracované formou dokumentu, ktorý vznikol pri potulkách s kamerou po Petrovci a jeho okolí. Tvorcovia odkrývali staré príbehy, stretávali miestnych ľudí a zaznamenávali ich vyznania k miestu, k materinskému jazyku a k životu. Z týchto záznamov poskladali oslavnú báseň, ódu, ktorá je určená srdciam. Nielen slovami v petrovskom nárečí, ale aj obrazom, pohybom a hrou tieňov predstavili svoje vyznanie k zemi predkov, ktorá je ich srdcu najmilšia.

Sobotňajšiu časť otvorili **deti z dramatického krúžku zo Slovenskej základnej školy v Sarvaši** predstavením **Slávik** (podľa J. Aranya) pod vedením učiteliek **Marty Dekrétovej** a **Márie Mravíkovej** o susedskom spore pre slávičí spev, ktorý si obidve strany prisvojujú. Susedia sa navzájom osočujú, lákajú slávika na svoju stranu plota a privolávajú si svedkov, až napokon celá hádka skončí na súde. Spor vyrieši samotný slávik, keď odletí zo sporného plota a rozhádaní susedia pochopia zbytočnosť konfliktu, nenávisti a uvedomia si, že život je o láske a dobrote.

Hosťujúca učiteľka zo Slovenska **Dana Lukáčiková** v spolupráci s **Máriou Mravíkovou** autorsky pripravili hru **Starý artista**. Režijne na hre participovala **Marta Dekrétová**. Predstavenie pripravili na projekt SUPER TRIEDA, ktoré tento školský rok už po ôsmykrát organizuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v spolupráci s Občianskym združením Super trieda. Cieľom projektu je utužovanie vzťahov v kolektíve triedy tak, že každé dieťa z triedy účinkuje v predstavení, ktoré si sami vymyslia a s pomocou učiteľov naštudujú. Až raz budem starý – to bola jedna z tém súťaže Super triedy. Mladí sarvašskí divadelníci zo 6. B triedy sa úlohy zhostili vynikajúco, čomu nasvedčoval aj dlhý potlesk po predstavení. Hra zapôsobila na city divákov, keď ukázala, že žiadny starý človek ani nikto z nás, keď bude starý, nemusí byť nudným pre mladých. Zo starého čaptavého zametača v parku sa vykľul človek, ktorý mal v minulosti atraktívne povolanie artistu v cirkuse, ale nešťastnou náhodou sa mu zmenil celý život a nemohol ďalej zabávať publikum. Deti okrem dialógov a tanca predviedli žonglérske umenie s paličkami, spev, tanečnú choreografiu s kruhmi, gymnastickú zostavu náročných artistických cvikov a to všetko za sprievodu hudobnej kapely, ktorú vytvorili z vlastných radov.

Divadelný víkend pokračoval poviedkou od ruského klasika Antona Pavloviča Čechova **Krčma na hlavnej hradskej.** Uviedlo ju **Slovenské divadlo Vladimíra Hurbana Vladimírova - SKUS H. Jána Čmelíka** zo **Starej Pazovej** v Srbskej Vojvodine. Hra bola výnimočná nielen tým, že publikum bolo bezprostredne vtiahnuté do deja a sedelo na javisku okolo účinkujúcich, či do detailov vypracovanými kulisami, ale aj skvelým výkonom hercov, ktorí sa pod vedením režiséra Miroslava Benka nebáli zhostiť diela od jedného z najväčších svetových poviedkarov. Príbeh sa odohrával v gubernii v južnom Rusku a ukázal, čo dokáže urobiť nešťastná láska z človeka. V malej krčme so zhrbeným a kríva-

júcim krčmárom bažiacim po každej kopejke, sa stretli ľudia z rôznych vrstiev spoločnosti, ktorí sa do nej ukryli pred búrkou. Počas čakania odhaľovali svoje životné osudy. V príbehu bol vykreslený osud bývalého boháča, ktorého nešťastná láska k žene a závislosť k alkoholu dostala na dno spoločnosti. Herecké výkony Slovákov z Vojvodiny ukázali výrazný kontrast ľudských osudov, tých, ktorí žijú takpovediac posvätne a tých, ktorí žijú v hriechu.

Divadlo COMMEDIA Poprad, ktoré v minulom ročníku prehliadky pobavilo všetkých sa tentokrát predstavilo smutnou poviedkou **Neprebudený** od Martina Kukučína, ktorú spracoval a režíroval Vladimír Benko**.** Aj napriek tragickému osudu hlavného hrdinu Ondráša Machuľu dokázali Popradčania vyčariť úsmev u divákov. Zaľúbený husiar, ktorý sa pre svoju duševnú a fyzickú nezrelosť nevie ubrániť nástrahám sveta si vysníva, že si zoberie za ženu bohatú a najkrajšiu dievčinu z dediny. Sny a skutočnosť mu splývajú v jedno a všetko speje k smutnému koncu. Herecký koncert v podaní hercov M. Nováka, V. Benku, D. Kubaňa rozcítil nejedného diváka k slzám a zanechal v ňom hlboký umelecký zážitok.

Ochotnícka divadelná skupina X pôsobiaca **v Nadlaku pri Aradskej oblasti** uviedla vo večerných hodinách mierne ladenú erotickú komédiu **Francúzska posteľ** pod réžiou **Jána Keleša.** Moderná komédia v piatich príbehoch odohrávajúca sa v jednej z najkrajších hotelových izieb v Paríži, v ktorej sa stretávajú rôzni ľudia s problémami točiacimi sa okolo lásky, manželstva a erotiky. Humorné dialógy a scénky v podaní herečiek a hercov M. Chrapanovej, Š. Jarošovej, R. A. Jaroša a J. Keleša rozosmiali obecenstvo a zožali divácky aplauz a dali bodku za sobotňajším divadelným dňom.

V nedeľu pokračovala divadelná prehliadka hrou, ktorú naštudovalo **Štúdio mladých pri DSJCH a Divadelnom súbore Jána Chalupku mesta Brezno.** Autorské predstavenie Michala Réckeho **Večne živé Kocúrkovo („alebo ako sme si Jána Chalupku uctili“)** je tragikomické dielo inšpirované životom Jána Chalupku v meste Brezno. Vykresľuje životný príbeh otca slovenského divadelníctva v revolučnom období národno - buditeľského hnutia.

Hlavný organizátor podujatia **divadlo Vertigo pri Celoštátnej slovenskej samospráve v Maďarsku hrou Zabudla som**, ukončila úspešný 4. ročník divadelnej prehliadky. Príbeh troch žien, ktorých život je spojený neviditeľným, ale silným putom lásky ukázala divákom, že sa oplatí pomáhať ľuďom aj napriek ťažkému a neľahkému životu.

Tento ročník divadelnej prehliadky bol podporený Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí a Správnym fondom Ministerstva ľudských zdrojov. Veľká vďaka patrí aj mestu Sarvaš za poskytnutie priestorov kultúrneho domu, v ktorých prebiehali predstavenia.

D. L.

Foto: Erika Fajnorová

ODBORNÉ PROGRAMY SLOVÁKOV V NOVEMBRI

XX. ročník slovenského filmového semináru.

Semináre a prehliadky slovenských filmov, doplnené o odborné prednášky, sa v Maďarsku organizujú od roku 1992 a ich cieľom je predstaviť slovenskú staršiu, no predovšetkým novú kinematografiu.

Hlavný organizátori podujatia sú Celoštátna slovenská samospráva v Budapešti, Slovenské divadlo Vertigo, Spolok segedínskych Slovákov a za Slovensko podujatie každoročne pripravuje Slovenský filmový ústav (SFÚ). (zdroj: sfu.sk)

Súčasťou programu vyskytnú aj tvorby poslucháčov Filmovej Fakulty VŠMU z Bratislavy.

Premietania sa realizujú v budapeštianskom Slovenskom inštitúte, a segedínskom kine Grand Cafe.

Ako dolnozemčania Vám poskytneme harmonogram premietania v Segedíne, ktoré sa koná 15.-20. novembra 2012.

November 16., péntek

18.00
Cigáni idú do volieb (A cigányok választani mennek)
2012, ČR–SR, 72´, r.: Jaro Vojtek

Cigáni idú do volieb sú príbehom *Vlada Sendreia*, Róma s minulosťou bitkára, v súčasnosti hyperaktívneho aktivistu v treťom sektore, kultúre, lídra skupiny Kokavakére Lavutáris, ktorý sa pripravuje na vytúženú budúcnosť: byť zvoleným zástupcom, politikom. Má rómsky aktivista a jeho cigánsky volebný tím šancu uspieť v „bielej" spoločnosti?! Napriek školeniu odborníka z americkej nadácie zažívame neuveriteľne živelnú predvolebnú kampaň, tragikomické situácie i expedíciu do rómskych ghiet na okraji spoločnosti. Zároveň je ale príbeh Vlada Sendreia aj moderným osudom slovenského Róma 21. storočia.

A film *Vlado Sendrei* története, aki egy verekedős roma ember volt valaha, ma pedig a harmadik szektor hiperaktív szereplője, a Kokavakére és Lavutáris együttesek frontembere, aki az áhított jövőre készül: szeretne választott képviselő, politikus lenni. A film azt a kérdést feszegeti, hogy egy roma aktivistának és az ő cigány szavazóbázisának van-e lehetősége sikerre egy „fehér" társadalomban? Tragikomikus választási szituációkat élhetünk meg, bepillanthatunk a társadalom szélén lévő roma gettókba is. Vlado Sendrei története egy 21. századi szlovák roma ember sorsát is példázza.

November 20., kedd

18.00
Tanec medzi črepinami (Tánc a cserépdarabok közt)
2012, SR, 79´, r: Marek Ťapák
Hudobno-tanečný film – Zenés-táncfilm

Príbeh je postavený na predstavách hlavného hrdinu, vynárajúcich sa z hĺbky pamäte, ktorý prežíva svoje silné životné situácie a zážitky prostredníctvom tanca, podmanivej hudby, nehy a sily básnického slova. Jeho putovanie je poskladané z jednotlivých črepín života, ktoré spolu vytvárajú úchvatnú mozaiku obrazov, pohybujúcich sa v čase a priestore.

A film története főhősünk képzeletében játszódik, melyben feltárulnak élete meghatározó szituációi és élményei. Mindezt a tánc, a lebilincselő zene és a költői szó erejével jeleníti meg a film.

Konferencia Slovenský jazyk a kultúra v menšinovom prostredí

Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku pravidelne organizuje odborné konferencie. V tomto roku sa to koná v Békešskej Čabe 15. – 16. novembra 2012 v Dome slovenskej kultúry (DSK) a v Župnej knižnici. Zúčastňujú sa odborníci, výskumníci a vysokoškoláci z Čiech, Maďarska, Rumunska, Slovenska a zo Srbska. Najdôležitejšie orientačné body:

– *Slávnostné otvorenie* konferencie sa koná v DSK 15.11.2012 o 14.00

– *Plenérne rokovanie* od 14.30

– *Rokovania v sekciách* 15.11.2012 od 16.00 a 16.11.2012 8.30-12.30:

Sekcia Slovenčina v menšinovom prostredí (Župná knižnica)

November 17. és 18., szombat és vasárnap

20.00
Zlo (A rossz)
2012, SR, 80´, r.: Peter Bebjak
Horror

Ak ste v ZLOm čase, na ZLOm mieste, stačí ZLOmok sekundy a dostane vás… Videá o paranormálnych javoch sa partii chalanov vymknú spod kontroly, keď prijmú ponuku neznámeho muža, nakrúcať v jeho dome. Udalosti naberú rýchly spád a dom začína odkrývať stále hrôzostrašnejšie tajomstvá. Všetko, čo sa v dome deje im najprv pripadá ako zlý vtip, ale veľmi rýchlo pochopia, že zlo existuje a je stále bližšie a silnejšie. Pohltení reportážou a vlastným strachom začínajú svoj boj o život.

Rossz időben rossz helyen lenni: elég a másodperc tört része és elindul a pokol... Egy fiú társasággal történik mindez. Egy paranormális jelenségekről szóló videofilmet néznek, amikor elfogadják egy ismeretlen férfi ajánlatát, miszerint forgassanak a férfi házában. Először a furcsa történések csak rossz viceeknek tűnnek, de nagyon gyorsan megértik, hogy a rossz létezik, egyre közelebb van és egyre erősebb. Mind inkább bizonyossá válik, hogy a félelmeikkel és az életükért kell küzdeniük.

Sekcia B Kultúra slovenskej národnosti (DSK)

– *Slávnostné zatvorenie konferencie* 16.11.2012 12.30-13.00 (DSK)

Vzdelávací seminár

„Práca s elektronickými médiami a ich uplatňovanie v rámci vzdelávacích programov na podporu vyučovania slovenského jazyka v zahraničí financovaných MŠVVaŠ SR“

Dátum: 15.–17. novembra 2012

Miesto: Slovenské gymnázium, základná škola, materská škola a kolégium v Békešskej Čabe

Organizátori: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v spolupráci s Generálnym konzulátom Slovenskej republiky v Maďarsku a Čabianskou organizáciou Slovákov

Najdôležitejšie orientačné body:

– *Otvorenie seminára* 15.11.2012 o 16.00

– *Prednášky v pracovných skupinách* 15.11.2012 16.30-19.00 a 16.11.2012 9.00-19.00

– *Záverečný program*: 17.11.2012 9.00

– *Zhodnotenie práce skupín 17*.11.2012.14.00-15.00

NA SLOVÍČKO

– ***Slovenské samosprávy*** so sídlom v Čabe pri svojich zasadnutí, kde okrem aktuálnych úradných povinností rozhodli sa aj o ***udelení svojich vyznamenaní*** t.j. „Za čabianskych Slovákov" a „Za békešských Slovákov", o písomnom vyjadrení názoru ***o prevzatí prevádzkovania slovenskej školy v Slovenskom Komlóši***, ako držali aj ***verejné vypočutie***. Slovenská samospráva župného mesta Békešska Čaba 07. novembra, kým Slovenská samospráva župy Békéš 12. novembra. Na vypočutí okrem predstavenia činnosti slovenských samospráv nadhodili sa aj otázky a návrhy aj z radu prítomných. Týkalo sa to najmä otázky Slovákov v spätosti mesta ako napr. otváracie hodiny veľkého evanjelického kostola, alebo usporiadania Dňa mesta na Martina, v deň ktorej Slováci sa usadili resp. v prípade župnej samosprávy ich archivovania čabianskych matrík.

– Dom slovenskej kultúry ozývalo sa ***melódie tradičných hudobných nástrojov*** 29. októbra sa stretli členovia spevokolu Čabianska ružička s citaristami zo samých osád okolia Čaby, kým 06. novembra zahrali harmonikári. Stretnutie iniciovala Alžbeta Ančinová.

– 09. novembra sa dialo jubilejné slávnostné podujatie ***40 ročného Slovenského klubu v Malom Kereši***

– 17.11. Slovenský deň v Čabačúde

– 24.11. Slovenský deň v Eleku so zabíjačkou

Desiaty slovenský deň v Čorváši

Recepty

Pi vodu v správnom čase

Vedel som, že je potrebné piť veľa vody, ale nevedel som, že dôležité je aj načasovanie pitia.

Pitie vody v správnom čase maximalizuje funkčnosť:

– dva poháre vody hneď po prebudení podporujú funkciu vnútorných orgánov;

– 1 pohár vody 30 minút pred jedlom prospieva tráveniu;1 pohár vody pred kúpeľom znižuje krvný tlak;

– 1 pohár vody pred spaním predchádza krvácaniu do mozgu a v spánku

– často sa vyskytujúcemu srdcovému záchvatu.

Najlepší liek proti nachladnutiu

Naozaj najlepším liekom proti nachladnutiu a následnému kašľu je cibuľa.

Cibuľový sirup

Spotreba: 3 cibule

cukor - najlepšie trstinový

Postup:

Cibule nakrájame na kolieska. Tie potom postupne vrstvíme do skleneného pohár so širším hrdlom a jednotlivé vrstvy presypávame cukrom - najlepšie trstinovým.

Po navrstvení cibule pohár uzavrieme a jeho obsah necháme odstáť.

Za niekoľko hodín pustí šťavu, ktorú zlejeme do pohára. Takto pripravený sirup podávame pri kašli niekoľko krát denne - po lyžičkách.

Cibuľový čaj

Spotreba: 2 cibule

200 ml vriacej vody

med - na osladenie nápoja

Postup:

Do 200 ml vriacej vody vložíme na 5 minút variť dve nadrobno nakrájané cibule. Potom necháme odvar 10 minút vylúhovať - ocedíme ho a osladíme medom.

Takto pripravený čaj pijeme niekoľko krát za deň.

Zdravie nadovšetko

Ďalšie babské recepty rýchlej pomoci

Obklad z masti

Spotreba: ničím neochutená bravčová masť

strúhaný muškátový oriešok

Postup:

Pri bolestiach krku pripravíme jednoduchý zábal. Na malý pruh plátna natrieme tenkú vrstvu ničím neochutenej bravčovej masti. Na ňu nastrúhame trochu muškátového orieška tak, aby sa vytvorila maličká vrstvička.

Takto pripravené prekryjeme ďalším pruhom rovnako veľkého plátna.

Priložíme na krk a obviažeme teplou šatkou - a ráno je bo bolesti.

Medvedie mlieko

Spotreba: 200 ml mlieka

panák rumu

2 PL medu

Postup:

Teraz jeden typ iba pre dospelých - je veľmi účinný pri počiatočných príznakoch nachladnutia.

Mlieko ohrejeme a do neho pridáme panák rumu a 2 PL medu. Stačí vypiť dva poháre za večer a ráno sa budeme cítiť ako rybička.

Zázvorový čaj

Spotreba: 10 g čerstvo nastrúhaného zázvoru

1 citrón alebo pomaranč - len šťava

Postup:

Čerstvo nastrúhaný zázvor 5 minút povaríme v 1 l vody. Potom cez sitko vytlačíme. Do pripraveného čaju pridáme šťavu z jedného citróna alebo pomaranča, osladíme a horúce vypijeme.

Citrónové kloktadlo

Spotreba: 1 stredne veľký citrón

Postup:

Vytlačíme šťavu z jedného stredne veľkého citrónu a kloktáme ju.

Nakoniec šťavu prehltneme. Tento postup opakujeme 2 až 3x denne.

zdroj: internet

Čabän
Mesačník Slovákov Békéšskej Čaby a okolia

Vydavateľ: Čabianska organizácia Slovákov
Za vydávanie zodpovedajú
predseda ČOS Michal Lásik
a úradujúca predsedníčka Anna Istvánová
(redaktorka Čabäna)
Adresa redakcie:
Dom slovenskej kultúry
5600 BékešskáČaba, Námestie Kossutha 10
Tel., fax: (66) 321-771, (66) 441-750
www.slovak.hu
E-mail: szlovakhaz@gmail.com
Fotografie: Redakcia
Sadzba, grafická úprava, tlačiareň:
Progresszív Nyomda Kft.,
Békéscsaba, Erkel u. 2.
Náš mesačník vychádza bezplatne,
v náklade 500 výtlačkov, s finančnou podporou
Úradu Slovákov žijúcich v zahraničí
ISSN 1588-3256